

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ЗА ЧЕРНО МОРЕ
/КСЧМ/

CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Сдружение, вписано в РЮЛНЦ
на Р България
ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
гр. Варна, ул. "Охрид" N 24-26, ет.1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediu si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. "Ohrid" N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на Фокус група 1 на КСЧМ

22 февруари 2023 г.

Тема: Дребно-мощабен и любителски риболов - предизвикателства пред дребно-мощабните рибари в България и Румъния.

На 22 февруари 2023 г. в гр. Констанца, в хотел Континентал Форум и чрез онлайн приложението ZOOM се проведе среща на Фокус група 1 на КСЧМ на тема: Дребно-мощабен и любителски риболов.

На срещата присъства чрез видеовръзка г-жа Пинелопи Белеку (Pinelipi Belescu) от ЕК, г-н Константин Петров -регионален координатор на GFCM за Черно море, г-н Александру Симионов от НАРА Констанца, г-н Дину Добрин от НАРА Констанца, г-н Тибериу Казачок (Tiberiu Cazacioc) от Асоциация „РО-Пескадор“, г-жа Лучиа (Lucia Revenga).

Срещата се откри от Генералния секретар на КСЧМ г-н Йордан Господинов, който дефинира какво е дребно-мощабен риболов спрямо българското законодателство. Що се отнася до любителския риболов – той обхваща друг сегмент рибари, които имат право да риболовстват във вътрешните водоеми и в Черно море, но по закон те нямат право да търгуват с уловените количества. В закона е описано по колко кг от определен вид могат да ловят за лична консумация. В тази връзка възниква конфликт между интересите на дребно-мощабните рибари и любителския риболов, който се практикува в Черно море, когато през Босфора преминават есенните пасажи на лефер, сафрид и др. Любителският риболов не се ограничава до определените количества в закона, а се ловува нерегулирано, след което част от тези улови достигат до стопански обекти където се продават.

Следва презентация на г-жа Димитрина Костова от „Европейска асоциация на рибарите в Черно море“ на тема: “Дребномощабен и любителски риболов –

предизвикателства пред дребномащабните рибари в България.“ Основните предизвикателства пред дребно-машабните рибари открити в презентацията са:

- Привличане на повече млади и активни младежи и организации към дейностите на дребномащабните рибари;
- Популяризиране на дейността на дребномащабните рибари на всички административни нива;
- Привличане на представители на туристическия бранш за включване в туристическите пакети на услуги, които представляват дребните риболовци, като например - приготвяне на специални храни, ходене на разходка и улов на риба, обучение на деца.
- Повишаване на доверието на дребните рибари в държавните институции. Това е много важно при събирането на данни за анализ на състоянието на сектора и замърсяването на Черно море и борбата с браконьерството (незаконен, нерегламентиран и недеклаиран риболов).
- Привличане на повече жени да участват в инициативите на дребномащабния риболов.

Начините за справяне с тези предизвикателства според Европейската асоциация на рибарите в Черно море са следните:

- Предприемане на малки стъпки за повишаване на доверието на рибарите и активно предлагане на мерки за управление. Например: попълването на информационни ежегодни статистически формуляри, които задължително се попълват от рибарите.
- Осигуряване на контрол върху неправомерното използване на средства от ЕС при изграждането на нови рибарски пристанища;
- Организиране на дейности, като например обучения по аквакултури за жени, които имат за цел да овластят жените и да ги снабдят с нови знания и умения, за да подкрепят пълното им и ефективно участие като лидери на всички нива на вземане на решения в сектор аквакултури;
- Зониране на тралене – на база на научни изследвания за запас на рибните популации;
- Справяне с атрактивните морски джетове, които често застрашават живот или разкъсват мрежите;
- Многосекторни политики – участие на всички нива и сектори в подпомагането на развитието и оцеляването на дребномащабните рибари и др.;
- Да се подкрепят проекти, включващи поне 3 държави, и да се стимулира партньорството със страни, в които дребномащабният риболовен сектор се нуждае от подкрепа.

Следва изказване на г-н Велислав Вангелов председател на сдружение „Организация на производителите Черноморска мида“, който наблегна на предизвикателствата пред дребно-машабните рибари в България. На първо място това са затрудненията, които те изпитват с попълване на първичната документация (риболовния дневник). Породени са от липсата на условия за водене на документация,

защото изискването е документацията да се води на борда на лодката. Рибарите имат затруднения и със съхранението на документацията (риболовни дневници, удостоверения за риболов, разрешителни, документация на лодката и др.). Изискване според закона да се носят оригинали на документите на борда на лодката, а често лодките са малки и нямат обособени сухи помещения, където да се съхраняват документите. Това води много често до тяхното намокряне, загубване и повреждане.

Друго затруднение за дребно-машабните рибари (ДМР) е отчитането на риболовната документация. Декларациите за произход се предават на ИАРА до 48 часа от разтоварване на улова, няма обратна връзка за не подадена декларация или грешно попълнена, отговорността за не подаване и не точности е изцяло на рибаря, а той няма възможност за контрол. Всичко това води до не попълване на декларации за произход, поставяне на ДМР в сивия сектор на икономиката, не точна статистика от страна на ИАРА за количествата улови.

Много важен проблем, който седи пред ДМР е и не плащане на данъците на физически лица, от търговците изкупуващи продукти от риболов от дребномащабни рибари, които са физически лица. Задължението за плащане на данък на физически лица е на фирмата изкупила продукцията, а рибарите продали своята стока нямат опция за проследяемост, дали въпросната фирма го е направила.

Предложенията на Сдружение „Организация на производителите Черноморска мида“ за решаване на тези предизвикателства са да се направи електронен риболовен дневник, олекотена версия, чрез приложение за мобилно устройство. По този начин рибарите няма да имат затруднения при попълването в лоши климатични условия. Друго предложение е идентифицирането на рибарите при проверка на терен (морето) да става, чрез ЕГН или индивидуален номер или код.

Г-н Лауренциу Миря председател на „Федерация на организациите на рибарите от Черно море“: подобни затруднения изпитват и румънските рибари и водолази с попълване на риболовните дневници. Отправя въпрос към българските си колеги: водолазите събиращи миди и рапани в България с какъв документ, и от кого е издаден, за да имат право да се гмуркат и извършват стопанска дейност?

Г-н Велислав Вангелов: документацията която трябва да попълват водолазите е същата като на дребно-машабните рибари като се отбелязва какъв е уловът им – миди, рапани или риба. Има отделни удостоверения за добив на риби, за добив на двучерупчестти – миди и скариди и трети вид за добив на рапани.

Г-н Лауренциу Миря пояснява, че въпросът му е бил самият водолаз какъв вид документ за водолаз трябва да представи – достатъчно ли е да има професионално свидетелство, че може да се гмурка и какви са изискванията към водолазите?

Г-н Велислав Вангелов: в България за да се придобие специалност рибар се издава удостоверение от ИАРА и то е едно и също за водолази и рибари – може да е с ръчен способ или мрежи и въдици.

Г-н Йордан Господинов: органът който съблюдава спазването на изискванията за работа в България е дирекция „Охрана на труда“ към Министерството на труда и социалната политика. Когато водолазите работят с лодка, на лодката се издава лиценз и дневник, който трябва да се попълва. На нея могат да работят по няколко водолаза.

Г-н Лауренциу Миря: знае и разбира какви са изискванията за водене на риболовен дневник, въпросът е бил друг: какви разрешителни за водолази, използват водолазите рибари които се гмуркат за миди и рапани. В Румъния една единствена институция издава разрешителните за водолази за миди и рапани и тя е военна структура към Министерството на отбраната. От тази структура са казали, че водолазна дейност може да се упражнява, включително и събиране на миди и рапани само преминали обучение при тях водолази, и това ще залегне в закона за отбраната в Румъния. Към момента се подготвя заповед за прилагане, което е голямо усложнение и в тази връзка румънските рибари водолази търсят съдействието на КСЧМ. Тяхното искане е признаване на всички разрешителни за водолаз, издадени не само от тази военна структура, защото тя не признава издадените в ЕС водолазни лицензи, а задължава водолазите в Румъния да ходят на допълнително обучение и сертифициране, като таксите за издаване на военен водолазен лиценз са високи. Това е регулирано във военно постановление № 63/2021г.

Друг много важен проблем, с който се сблъскват рибарите в Румъния е липсата на инфраструктура. По Черноморския бряг на Румъния от Сулина до Вама Веке, малките рибарски лодки под 12 м дебаркират на места, които не са обособени като рибарски пристанища, без право на ползване на терена. Например преди десетина дни в Констанца е имало случай за едно от местата за дебаркиране на малки лодки, ползвано години наред, кметът на града е издал заповед всички да напуснат мястото.

Г-н Йордан Господинов: в България изискванията за издаване на водолазни лицензи не са така затруднени. КСЧМ може да систематизира тези въпроси и да отправи препоръки към държавите-членки. От страна на ЕС са разписани Регламенти според които трябва да се обособят места за дебаркиране и разтоварване на уловите. За съжаление въпреки изпратената покана от страна на КСЧМ към българските власти – Министерство на земеделието и ИАРА няма на срещата техни представители, които биха могли да вземат отношение по въпросите разглеждани в настоящата работна група.

Г-н Лауренциу Миря предлага КСЧМ да направи среща на която да покани представители на ГКРСМ (GFCM), ЕК и местните структури – ИАРА(EAFA) и НАРА (NAFA) за да се дискутират проблемите на дребно-машабните рибари директно с отговорните институции, които години наред се negliжират в двете държави-членки.

Г-н Константин Петров – подрегионален координатор на ГКРСМ за Черно море: темата на фокус групата е много важна и се цени информацията която се получава от долу-на горе, т.е идва директно от самите рибари. В стратегията 2030 на ЕК са отбелязани специфичните приоритети в посока устойчив ДМР, устойчив поминък и ролята на жените в риболова. На последната работна среща на ГКРСМ в Тунис е имало представители на България. На страницата на ГКРСМ може да се открие подробна информация. На 8 - 10 март ГКРСМ организира среща на Работна група за уязвими

морски екосистеми и основни местообитания на риби (WGVME-EFH). За Черно море е от голяма важност и проектът Blacksea4fish, по който се действа в различни направления – рапан, опазване на есетрови видове, намаляване на приулова и много други. Към момента ГКРСМ се фокусира върху бъдещи проучвания за Черно море, събиране на данни и управленски планове за черноморската бодлива акула. Също така се предвиждат и мерки за опазване на китоподобните бозайници.

Г-н Йордан Господинов към г-н Константин Петров: може ли да вземе отношение по дискутираните теми и проблеми в настоящата фокус група?

Г-н Константин Петров: В стратегията 2030 е залегнал устойчивият поминък в риболова – тема отнасяща се до ДМР, който е важен за работата на ГКРСМ. Комисията цели идентификация на нуждите на рибарите във всяка част на Черно море. За България и Румъния фокусът ще е върху социо-икономическия аспект и риболова на акула.

Г- Даниел Бухай: Относно срещата на ГКРСМ на 9 и 10 март в Рим, възможно ли е да се включи в дневния ред препоръка, която КСЧМ ще подготви относно предизвикателствата пред ДМР в България и Румъния. Могат ли и лично да присъстват представители на ДМР от Румъния?

Г-н Константин Петров: Добре е да има представители от сектора от България и Румъния, защото е възможност за рибарите да представят предизвикателствата пред които са изправени. Програмата на срещата е качена в сайта на ГКРСМ където има и линк за регистрация. Когато КСЧМ изготви съответната препоръка ГКРСМ ще я разгледа и дискутира по нея. Комисията вече е планирала уърк шопове за рапана през юни 2023, които са продължение на работата от предходната година. Също така ГКРСМ има препоръка издадена през 2021г, която се отнася до проследяемостта на калкана.

Г-н Людмил Икономов: отправя въпрос има ли регламент, който регулира дейността на спортния риболов, защото често количествата уловени от тях са големи и се разпространяват към ресторантите.

Г-н Йордан Господинов: Спотрните риболовци не ловят големи количества риба, те упражняват риболова като спорт, снимат уловите и ги връщат обратно в морето. Имат изградени федерации и клубове с разписани правила. Любителският риболов е този, който превишава значително разрешените от закона улови. Много често дори се превръща в стопански риболов.

Г-н Йордан Господинов представи данни изпратени от ИАРА относно ДМР в България. Броят на регистрираните риболовни кораби от ДМР към 31.12. 2022 г., с дължина до 9,99 м са 1625. От 10 м до 11,99 м броят им е 63. Що се отнася до любителския риболов то ИАРА нямат изграден регистър. Рибарските лодки с дължина до 9,99 м за 2022 г имат улови в размер на 1 181 773, 9 кг риба, миди и рапани, а тези с дължина до 11,99 м – 131 623,6 кг.

Следва презентация на г-н Каталин Балабан на тема „Дребно-мощабен крайбрежен риболов по румънското крайбрежие на Черно море“. Единственото определение за дребно-мощабен крайбрежен риболов съществуващо в европейското

законодателство е следното: Дребномащабен крайбрежен риболов представляват риболовни дейности извършвани от риболовни кораби в морските води с обща дължина на плавателните съдове по-малко от 12 метра, които не използват тралиращи средства, както и рибари практикуващи риболов от място, включително съберачи на ракообразни и мекотели. Въпреки че това е концепция, насърчавана от Европейският фонд за морско дело, рибарство и Аквакултура, крайбрежният дребно-мащабен риболов не е определен в законодателството на Румъния. Текущо определение за дребномащабен риболов изключва някои видове съдове както и използването на традиционни риболовни съоръжения. Това изключване намалява видимостта на дребномащабния крайбрежен риболов и неговото присъствие в статистиката на ЕС. Общата политика в областта на рибарството не дефинира адекватно концепцията за непромишлен, дребномащабен или крайбрежен риболов. Отчита се само дължината на кораба, докато в международните конвенции има други по-подходящи и актуални определения за този вид риболов. Дребномащабният риболов в биосферния резерват на Делтата на река Дунав включва 1200 рибари с разрешителни, които използват малки лодки и практикуват риболов с традиционни уреди. Риболовът се извършва предимно с фиксирани мрежи или морски хрилни мрежи, потопяеми в крайбрежната зона. Само 10 рибари от общия брой притежават лиценз за риболов на морски калакан (над 20 метра изобата). Останалите ловят до изходни линии във вътрешните морски води. Развитието на крайбрежният дребно-мащабен риболов бе ограничено в Румъния, когато много райони с потенциал се превърнаха в защитени зони. В новият програмен период има намерение да се разработят рибарски заслони и пунктове за разтоварване, които позволяват прехвърлянето на улова при подходящи условия от санитарна гледна точка, което също гарантира проследимостта на продукта. Нуждата от подпомагане на този рибарски подсектор се аргументира със следните доводи: - дребномащабният риболовен флот е флотът с най-ограничени налични финансови ресурси; - приходите от риболов помагат да се води начин на живот, който е от огромна културна и историческа стойност за много крайбрежни общности; - дребномащабният, крайбрежен риболов спазва ограниченията, наложени от статута на резерват на делтата и свързаната крайбрежна зона; - извършва се с традиционни инструменти и методи, специфични за определен район.

Дребно-мащабният крайбрежен риболов се нуждае от предприемане на следните мерки:

- закупуване на двигатели, които отделят по-малко CO₂ и са енергийно ефективни, или преобразуване на двигатели, задвижвани с бензин;
- осигуряване на сигурност на плавателните съдове - оборудване на лодките с материали на безопасност;
- селективност на риболовните уреди - Европейска подкрепа за предоставяне на селективни съоръжения, така че преходът да бъде възможно най-бърз и ефективен за рибарите;
- изграждане на места за акостиране и инсталиране на подходяща инфраструктура за създаване на условия за съхранение, замразяване и охлаждане на риба;

- въвеждането на незабавни, реалистични и ефективни мерки, които позволяват увеличаване на маржовете на печалба на рибарите;
- участието на асоциациите на рибарите в прилагането на ОПОР по такъв начин, че да се насърчава и подкрепя дребномащабният риболов.

Г-жа Пинелопи Белеку: ЕК е инвестирала много усилия в защита на дребномащабните рибари, защото техните риболовни съдове са 92% от общия брой в Средиземно и Черно море. ДМР играе и ключова роля в социално-икономически аспект. На 21 февруари 2023 г ЕК приема пакет от мерки за подобряване на устойчивостта и издръжливостта на сектора на рибарството и аквакултурата в ЕС. Той съдържа четири елемента: 1- съобщение относно енергийния преход в сектора на рибарството и аквакултурата; 2 - план за действие за опазване и възстановяване на морските екосистеми за устойчиво и издръжливо на сътресения рибарство; 3 -съобщение относно общата политика в областта на рибарството днес и утре; 4 - доклад за общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури. Основните цели на мерките са да се насърчи използването на по-чисти енергийни източници и да се намали зависимостта от изкопаеми горива, както и да се намали въздействието на сектора върху морските екосистеми. Предложените мерки ще се предприемат постепенно, за да се улесни адаптирането на сектора. На 9-ти март по време на срещата между Консултативните съвети, г-жа Чарлина Вичева ще презентира този пакет от мерки. Ключов елемент от регионалният план за действие на ГКРСМ относно ДМР беше повдигнато в последната презентация – а именно правото на рибарите да участват във взимането на решения. Европейските фондове са отворени за дребно-мащабните рибари и те могат да се свържат с управляващите органи за повече информация. Що се отнася до въпроса за лицензиране на водолазите – това зависи от правната рамка в съответната страна. Това, което не е регулирано от европейски регламент, зависи от държавата-членка какви са правилата ѝ за прилагане на една или друга процедура.

ЕК е предложила и разглеждане на контролния регламент – пълно докладване на уловите, всички риболовни съдове да имат проследяващи системи. Все още тече дискусия между Европейският парламент и ЕК и няма окончателно мнение, но държавите-членки отправят запитвания за дерогации на плавателни съдове от 9 или 12 м. Интересно е да се чуе препоръката на КСЧМ за нови технологии за деклариране на уловите, лесни за прилагане, за които е станало въпрос в дискусиите. Що се отнася до липсата на пристани и места за разтоварване – това отново зависи от държавите-членки и как те изразходват европейските средства за подобряването на инфраструктурата си. КСЧМ може да отправя препоръки по този въпрос до националните власти, като информира и ЕК.

Относно дефиницията за ДМР засегната в последната презентация – ГКРСМ е имала специфичен форум на който се е дискутирала тази тема. Г-жа Пинелопи Белеку отправя въпрос към г-н Каталин Балабан дали Рибарско сдружение „Головица“ е регистрирано в европейския регистър? Ако не е, то няма възможност за финансиране от страна на ЕК. Също отправя и въпрос какви видове риби ловят и в коя точно зона на делтата на Дунав?

Г-н Лауренциу Миря: Крайно време е румънската държава да направи нещо за дребно-машабния, крайбрежен риболов, защото всяка година този вид рибари намаляват. Вече съществуват много фондове и програми за подпомагане, но за ДМР не са видни. Изпратените минали препоръки към държавата от румънските асоциации и от КСЧМ не са взети под внимание. Отправя покана към г-жа Пинелопи Белеку да посети Румъния и на място да се запознае с нуждите и предизвикателствата пред местните рибари. Предлага да се организира среща между представители на ГКРСМ, НАРА, ИАРА и рибарските организации, да се създаде работна група, която да се ангажира с разглеждане на нуждите на ДМР в двете държави-членки.

Г-н Дину Добрин, дирекция Морски политики и инспекции на НАРА, Констанца: Агенцията е само изпълнителен орган, въпреки това е изпратила предложения за промени в закона за рибарството и аквакултурата в Румъния. НАРА има задължения да прави предложения относно традиционния риболов, от който зависят крайбрежните общности. ДМР в Черно море се извършва от риболовни съдове с дължина до 12 м, които не използват драгиращи средства. Ловят до 6 мили в териториални води и това ограничение е наложено от военно-морските сили в страната. ДМР в Румъния използват за риболов и мрежи, капани, риболовни куки, като някои от тях използват и ръчен способ (чрез водолази) за събиране на миди и рапани. НАРА е предприела някои законодателни инициативи за промяна и модернизация на закона за рибарството и Аквакултурата, но крайното решение се взема от Парламента на Румъния.

Г-жа Пинелопи Белеку: призовава членовете на КСЧМ да се запознаят с новия пакет мерки приети от ЕК на 21 февруари 2023г. Пакетът ще подкрепя и пълното осъществяване на общата политика в областта на рибарството в координация с държавите членки и заинтересованите страни от сектора на рибарството, включително рибарите, организациите на производители, регионалните консултативни съвети, гражданското общество и учените. В центъра на предложенията е също така превръщането на сектора в привлекателно място за работа за по-младите поколения. Комисията предлага зависимостта от изкопаеми горива да бъде намалена и да се стремим към неутрален по отношение на климата сектор на рибарството и аквакултурата. Тя предлага мерки за подпомагане на сектора при ускоряването на енергийния преход чрез подобряване на горивната ефективност и преминаване към възобновяеми, нисковъглеродни енергийни източници. Друг аспект е опазване на морските екосистеми за устойчиво рибарство. Комисията представя план за действие за морската среда, за да подсили приноса на ОПОР към постигането на целите на ЕС в областта на околната среда. и да се намали неблагоприятното въздействие на риболовните дейности върху морските екосистеми, по-специално чрез смущенията на морското дъно, приулова на уязвими видове и въздействието върху морските хранителни мрежи. Планът за действие допринася за изпълнението на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и нейния ангажимент за правна и ефективна защита на 30 % от моретата, от които една трета трябва да бъдат строго защитени. Друга цел на плана е да се намали въздействието на риболова върху морското дъно. Поради това Комисията призовава държавите членки да предложат съвместни препоръки и да предприемат национални мерки за постепенно премахване

на риболова с подвижни дънни уреди във всички МЗЗ (морски защитени зони) най-късно до 2030 г. и за забраната му в новосъздадените МЗЗ. Освен това в плана за действие се предлагат мерки за повишаване на селективността на риболовните уреди и практики и за намаляване на прилова на застрашени видове, като се определя график, за да се помогне на държавите членки да дадат приоритет на онези видове, които най-много се нуждаят от защита. КСЧМ заедно с държавите-членки ще имат ангажимент да изготвят обща препоръка за Морската свиня (*Phocoena phocoena*) към края на 2023г.

Следва закриване на срещата.

Протоколирал срещата: г-жа Елена Пенева

Председател на КСЧМ: г-н Даниел Бухай